

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ НА КЛІНІЧНИХ КАФЕДРАХ

Л.В. Журавльова, Ю.К. Сікало, М.О. Олійник, О.І. Цівенко, Н.А.Лопіна*

Харківський національний медичний університет

** ТОВ «Медик Інформ Груп»*

Вступ. Підвищення ефективності та результативності професійної підготовки висококваліфікованого спеціаліста під час навчання у медичному виші є нагальною проблемою в умовах модернізації охорони здоров'я та сучасного реформування системи освіти. Основними ознаками якісного та ефективного навчання на клінічних кафедрах є опора на активне навчання із залученням інформаційних технологій, акцент на глибоке вивчення й розуміння предмету, рефлексивний підхід до навчального процесу з боку викладача й студента.

Досягнення цієї мети залежить не стільки від змісту програм навчання, скільки від методик навчання, які дозволяють підвищити пізнавальну активність студента. Викладеним вимогам відповідає технологія змішаного навчання, при якій навчання проводиться як в традиційній очній формі (з використанням активних методів), так і з використанням інформаційно-освітніх технологій (в т.ч. дистанційного навчання) [4].

Основна частина. Технологія змішаного навчання передбачає створення індивідуальної траєкторії навчання, що забезпечує кращі умови для засвоєння матеріалу завдяки високій динамічності та впорядкованості навчального процесу. Змішана освітня система дозволяє виробити якісні навички лікарських дій, безперервно підтримувати професійні знання та вміння на високому рівні і мотивувати студента до безперервного підвищення професійної компетенції.

Створення єдиного інформаційно-навчального простору є важливою складовою змішаного навчання. На клінічних кафедрах ця проблема вирішується шляхом залучення інноваційних навчальних технологій через призму інформатизації освіти, сутність якої полягає у перебудові

інформаційного середовища сфери освіти, та включає розробку методології використання сучасних засобів передачі й отримання інформації, забезпечення ресурсами для запуску цієї методології тощо [1].

Так, з 2020 року в ХНМУ офіційно впроваджено в навчальний процес інтернет-інформаційну дистанційну освітню технологію – платформу Moodle. Це безкоштовна відкрита система управління навчанням, яка може забезпечити широке комплексне застосування як педагогічних, так і організаційно-управлінських засобів.

Окремо необхідно виділити організацію системи електронного навчання (E-learning) в концепції змішаного навчання, в рамках якої успішно реалізується можливість дистанційного навчання із проведенням вебінарів, використанням інтерактивних клінічних тренажерів та освітніх веб-квестів. Варто сказати про важливість впровадження кейс-методів вивчення коморбідних патологій в освітній процес, що надає можливість підвищити рівень теоретичних та практичних знань із клінічних дисциплін у майбутніх випускників медичних закладів [3].

Так, кафедра внутрішньої медицини № 3 та ендокринології (ВМ 3) з 2013 року активно та ефективно впроваджує інформаційно-освітні методики навчання на базі власного сайту кафедри <http://vnmed3.kharkiv.ua>. Студенти та лікарі мають можливість долучатися до навчання на інтерактивних клінічних та тестових тренажерах з лінійною структурою сценарію клінічного випадку: «Біль в грудній клітині», «Сучасна стратегія лікування артеріальної гіпертензії», «Роль і місце фіксованих комбінацій лікарських засобів в сучасній терапії АГ», «Дослідження щитоподібної залози» [2].

Для оцінки ефективності взаємодії між учасниками навчального процесу на кафедрі ВМ 3 ХНМУ при впровадженні змішаного навчання у період вимушеного карантину, було проанкетовано 121 вітчизняного студента 4-го курсу I, II та III медичних факультетів, які проходили навчання на кафедрі за змішаною формою, із використанням засобів дистанційного навчання.

За допомогою опитування наприкінці навчального семестру визначали:

1) інформованість та ставлення студентів до використання змішаного навчання в освітньому процесі в цілому і, зокрема, при вивченні дисциплін на кафедрах терапевтичного профілю;

2) оцінку студентами ступеня ефективності окремих методів в межах змішаного навчання;

3) виявлення способів, що підвищують ефективність змішаного навчання.

Результати аналізу показали, що до впровадження змішаного навчання більша частина студентів не мала достатнього попереднього досвіду дистанційного навчання та активної участі у вебінарах (71,9 % та 81,2% відповідно). Більш ніж у половини опитаних не було досвіду участі у вебінарах в якості слухачів (54,6 % студентів). Отримані дані корелюють із відповідями про складність швидкого переходу на ресурси дистанційної платформи протягом перших тижнів навчання. Можна стверджувати, що наявність попереднього позитивного досвіду використання інформаційно-освітніх ресурсів є важливою передумовою швидкої та якісної імплементації новітніх методів навчання у навчальне середовище.

Загалом, студенти позитивно ставляться до змішаної, зокрема дистанційної форми навчання. Так, 26% – максимальну зацікавленість, 43% опитаних висловили середню та 24% нейтральну зацікавленість. Відмічено однаково високий навчальний потенціал даної форми навчання – покращення засвоєння матеріалу відмітили 63,6% студентів. Загалом, якісна успішність з окремих тем зросла до 20% (зростання середнього балу від 3,8 до 4,2), і найбільше цьому посприяло вирішення клінічних ситуаційних задач (для 53,1 % опитаних), тестових завдань (42,1%), перегляд навчальних відеороликів (53,7%) та сторінок із інфографікою (52,9%).

Серед переваг змішаного навчання над традиційними методиками студенти відмітили можливість самовираження та зростання пізнавальної пошукової діяльності. Більше того, 75 % опитаних висловили готовність до участі в формуванні навчальних дистанційних курсів з дисципліни,

включаючи підготовку клінічних завдань та випадків із множинними відповідями (49,2%), складання тестових завдань (28,5%), запис скрінкастів (22,3%).

Як показало наше дослідження, методи змішаного навчання добре сприймаються студентством, та рекомендуються до впровадження на різних етапах навчального процесу.

Висновки. Невід’ємною частиною процесу інтенсифікації навчання в рамках змішаного навчання на клінічних кафедрах є поєднання теоретичного матеріалу дисципліни з практичною діяльністю. Використання сучасних інформаційно-освітніх технологій сприятиме підвищенню ефективності навчального процесу; забезпечить розвиток когнітивної діяльності студентів, сформує їх зацікавленість станом світової науки та проведенням самостійних наукових досліджень. З огляду на це, вбачаємо перспективним напрямком розвиток інформаційно-освітнього середовища університету та удосконалення системи дистанційного навчання, що міститиме можливість проведення веб-конференцій та розширені інструменти персоніфікованого навчання.

Література

1. Єдиний навчально-інформаційний простір на прикладі роботи сайту клінічної кафедри / Л. В. Журавльова, Ю. К. Сікало, Н. А. Лопіна та ін. // Студентоцентризований навчальний процес, як запорука забезпечення якості вищої медичної освіти : ЛІІІ навчально-методична конференція ХНМУ, Харків, 29 січня 2020 р. – Харків: ХНМУ, 2020. – Вип. 10. – С. 57–60.
2. Система керування навчальним процесом вищих медичних навчальних закладів: пат. 135151 Україна : u 201810488 / Н.А. Лопіна, Л.В. Журавльова. – № G09B 5/00, G09B 7/00 ; заявл. 24.10.2018 ; опубл. 25.06.2019, Бюл. № 12. – 9 с.
3. Онлайн-курси як складова змішаного навчання на клінічних кафедрах / Н.С. Михайловська, Т.В. Олійник, Л.Є. Міняйленко та ін. // Науковий вісник інноваційних технологій, 2018. – №2 (18). – С. 5-17.

4. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні:
інформаційно-аналітичний огляд / за заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового.
– К : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2015. – 84 с.